

8. OKTOBER 1945

Stortingsvalg etter 9 år

Fem måneder etter frigjøringen — den 8. oktober 1945 — ble det holdt valg på nytt storting, og det var da gått ni år siden det forrige stortingsvalget. Resultatet var imøtesett med stor spenning. Ingen kunne vite noe sikkert om hvilke forskyvninger som var foregått blant velgerne under den lange krigen. Resultatet ble overraskende for de fleste: For første gang fikk Arbeiderpartiet flertall på Stortinget.

Det samlede valgresultat ble slik:

Arbeiderpartiet: 609 300 stemmer, 41 prosent av alle stemmer, 76 representanter. — Kommunistene: 176 500 stemmer, 11,9 prosent av alle stemmer, 11 representanter. — Høyre: 252 600 stemmer, 17 prosent, 25 representanter. — Kristelig Folkeparti: 117 800 stemmer, 7,9 prosent, 8 representanter. — Bondepartiet: 119 400 stemmer, 8 prosent, 10 representanter. — Venstre: 204 900 stemmer, 13,8 prosent, 20 representanter. — I 1945 var det ingen borgerlige felleslister.

Om kvelden selve valgdagen, da tendensen var klar, holdt Einar Gerhardsen en tale til folkemengden som var samlet på Youngstorget. Han sa, etter Arbeiderbladets referat:

Det er tydelig skjedd store forandringer i dette valget. Alle de borgerlige partier er gått tilbake. For Høyre er tilbakegangen katastrofal. Hva årsaken er, bør partiet først og fremst undersøke selv. Forklaringen ligger kanskje ikke så langt borte.

Framgangen for Kristelig Folkeparti er bemerkelsesverdig. Det er tydelig at de borgerlige partiers velgere har vært i drift. Det tyder på at mange av dem i høy grad har vært utilfreds med de partiene de tidligere gav sin stemme til. Men ikke alle av dem har hatt mot til å ta skrittet fullt ut og

gi sin stemme til Det norske Arbeiderparti. Når så mange av dem som før stemte med de såkalte store borgerlige partier, i år har gitt sin stemme til Kristelig Folkeparti, kan jeg tenke meg at det skyldes tilliten til at dette partiet er et sosialt interessert parti.

Arbeiderpartiets framgang er klar. Vi skal imidlertid huske på at hittil foreligger vesentlig resultater fra mindre herreder. Vi venter resultatene fra byene og de større industristedene. På den annen side er tendensen i valget så klar at det vel ikke er noen grunn til å tvile på at den også vil vise seg i byene og industristedene. Arbeiderpartiets store velgerskare har holdt fast ved sitt parti. Og fram for alt er det godt å kunne konstatere at de norske *arbeidere* har vært trofaste mot det gamle partiet sitt. Men det er også kommet mange nye med, først og fremst kanskje av de unge, men sikkert også av de eldre, som i de kampens år vi har bak oss er blitt politisk interessert og legger mer alvor i sin politiske interesse enn de gjorde i tidligere år. Det er de aktive og villende krefter som har sluttet opp om Det norske Arbeiderparti.

Det er ennå for tidlig å komme med noen kommentarer. For å gjøre det, må vi vite noe sikrere om valgresultatene enn vi gjør nå. Vi legger naturligvis ikke skjul på at Det norske Arbeiderparti gleder seg over det resultat vi hittil kjenner, og vi tror at det, om det fortsetter, vil bringe lys til vårt land og vårt folk.